

Onbekende foto's over het Geraardsbergse brouwerijverleden

Bijdrage tot de iconografie van brouwerij 'De Kat'

Jacques DE RO

Na de publicatie in oktober 2005 van het boek "De dorst van Geraard. De dranknijverheid in Geraardsbergen en deelgemeenten in historisch perspectief" door ondergetekende, wordt de levensdroom van Johnny De Nie om zijn rijke verzameling over de grote stadsbrouwerij 'Concordia' blijvend te valoriseren, snel werkelijkheid. Al op 23 maart 2006 gaat in een tijdelijke locatie in de Collegestraat 26 het brouwerijmuseum van start onder het beheer van v.z.w. 'Geraardsbergse Musea'. De Nie wordt aangesteld als conservator en waakt met grote zorg over de zowat 367 stukken die zijn uitgestald met betrekking tot het brouwerijverleden (1). Maar voor hem is die verzameling nooit 'af'. Steeds opnieuw duiken nieuwe verzamelobjecten op die even de drang naar volledigheid bevredigen...

Een belangrijke aanwinst

De honger naar nieuwe verzamelobjecten houdt De Nie in beweging. We vinden hem nog regelmatig op ruilbeurzen, waar hij vaak nieuwe dingen ontdekt die verband houden met het verleden van zijn geboortestad. En dat kan soms nog een bierglas, een bierkaartje of een document zijn, vooral met betrekking tot de *Grande Brasserie Concordia*. Maar zijn recente 'ontdekking', waarover hij enorm is opgetogen, komt uit een onverwachte hoek. Op een dag krijgt hij een telefoontje uit Sint-Lambrechts-Woluwe. Het zou gaan om nazaten van de familie Antheunis. Van deze familie is bekend dat zij van 1797 tot en met 1922 aan het hoofd heeft gestaan van brouwerij *De Kat*, gelegen op de hoek van de Grotestraat en de Kattestraat tegenover de gebouwen van het voormalige Onze-Lieve-Vrouwhospitaal. Zij

is in het bezit van een koffer met documenten... Aanvankelijk wordt gedacht dat dit verband houdt met het Geraardsbergse bierproductiebedrijf, maar de teleurstelling is groot als blijkt dat het gaat om oude familiepapieren, die niets te maken hebben met een der oudste stadsbrouwerijen. Toch werpt dit contact zijn vruchten af: De Nie komt in het bezit van twee foto's met een zicht op brouwerij *NV Brasserie grammontoise "Le Chat"*. Daarnaast krijgt hij een kopie op papier van twee grote schilderijen van één van de brouwers en van diens echtgenote die omstreeks 1850 het bedrijf leiden. De werken zijn geschilderd door een zekere Verhas (2). Vooralsnog is niet uit te maken wie precies geportretteerd is, want de eigenaars hebben intussen beide schilderijen doorverkocht... Toch is de aanwinst van De Nie in het kader van de lokale brouwerijgeschiedenis opzienbarend en

belangrijk voor de historische beeldvorming. Alvorens beide foto's te bespreken, lijkt het zinvol eerst beknopt de geschiedenis van brouwerij *De Kat* toe te lichten (3).

De lange bestaansgeschiedenis van brouwerij *De Kat*

De familie Vanden Herweghe

Brouwerij *De Kat* zou volgens G. Imbo de oudste brouwerij van Geraardsbergen zijn en dateren rond 1680, maar deze stichtingsdatum is vooralsnog niet door bronnenmateriaal bewezen (4). Vermoedelijk is deze site veel ouder. Zo zien we al op de stadsplattegrond van Jacob van Deventer uit circa 1560 een aanzienlijk bouwvolume tussen de Kleine Dender en het zogenaamde Paardenmarktstraatje. De eerst bekende vermelding van brouwerij *De Catte* dateert uit het begin van

(1) J. DE RO, *Drankcultuur uitgestald. Een Brouwerijmuseum voor Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 2006, p. 12-13.

(2) Gaat het hier om Frans Verhas (1827-1897), afkomstig uit Dendermonde, die o.m. portretten heeft geschilderd?

(3) Voor een uitgebreide historiek, zie J. DE RO, *De dorst van Geraard. De dranknijverheid in Geraardsbergen en deelgemeenten in historisch perspectief*, Geraardsbergen, 2005, p. 121-128.

(4) G. IMBO, *Het stormachtige leven en de mysterieuze dood van René Spitaels*, Geraardsbergen, 1999, p. 148.

de 18de eeuw, maar verwijst al naar brouwactiviteiten in de vorige eeuw. In deze periode wordt de brouwerij geleid door Lieven vanden Herweghe (†1705?). Wanneer zijn echtgenote Marie-Anne van Ypersele in 1703 overlijdt, laat zij hem vooral partijen land in Geraardsbergen en in enkele buitengemeenten na en een woonhuis annex brouwerij "genaempt De Catte" met stallen en schuren, gelegen langs de Kleine Dender. Hun enige zoon, Adriaan vanden Herweghe (1679-1740), zet op vrij jeugdige leeftijd het bierproductiebedrijf verder. Uit zijn huwelijk met Margareta vanden Brande worden zeven zonen en één dochter geboren, zodat de continuïteit in het familiebedrijf geen gevaar loopt. Nadat op 21 augustus 1740 Adriaan vanden Herweghe overlijdt, neemt zijn weduwe binnen de familie-brouwerij nog een tijd lang de touwtjes in handen. In 1745 haalt zij van al de 14 stadsbrouwers de hoogste bierproductie. Van de drie azijnbrouwers in de stad produceert zij echter het minst.

Wanneer Margareta in 1760 overlijdt, neemt haar jongste zoon, Paul-Barthélémy vanden Herweghe (1723-1791) de leiding van de familieonderneming op zich. Het gunstige economische klimaat onder het Oostenrijkse regime zorgt voor een toename van het familiefortuin aan onroerende goederen. Vanden Herweghe bezit in de stad drie herbergen, waardoor de afzet van zijn bier verzekerd is. In 1787 treedt hij op als ontvanger van het brouwersgilde van Sint-Arnoldus en is hij, net als zijn vader en grootvader, een volprezen politicus. Zijn zoon Philippe vanden Herweghe (1770-1798) zal door zijn vroege dood in 1798 maar kort aan het hoofd staan van brouwerij *De Catte*. Met hem eindigt de rol van het voorname brouwersgeslacht Vanden Herweghe in de

De contouren van het bouwperceel van brouwerij 'De Catte' tussen het Paardenmarktstraatje en de Kleine Dender vinden we al op de stadsplattegrond van Jacob van Deventer uit circa 1560.

bestaansgeschiedenis van dit bierproductiebedrijf.

De familie Antheonis

Het verhaal van de familie Antheonis m.b.t. het lokale bierbrouwen begint met Alexander Antheonis (1761-1814), die zijn geboortedorp Ophasselst voorgoed verlaat voor Geraardsbergen wanneer hij in 1796 in het huwelijk treedt met Marie Vandenhauten (°1761). Twee jaar later komt hij in het bezit van de brouwerij *De Catte*, wellicht door aankoop. Voortaan zal het familiebedrijfje meer dan een eeuw lang fungeren onder de naam Antheonis. Deze naam zal niet alleen de lokale brouwerswereld

decennia lang beheersen, ook levert zij liberale politici voor het stadsbestuur.

Zijn enige zoon, Charles-Joseph Antheonis (1796-1881) zet na de dood van zijn vader in 1814 al op achttienjarige leeftijd de familieonderneming verder. Hij huwt met Maria-Judoca Fransman (1797-1836), die hem acht kinderen schenkt. Al in 1847 draagt Antheonis zijn beroepsbezigheden over aan één van zijn zonen, Charles-Joseph (°1821), die een onbepaalde tijd later de brouwerij gaat besturen samen met zijn jongere broers Victor-Eugène (1830-1884) en Félix-Constant (1833-1873). In 1864 ontvangen de gebroeders een uitvindersbrevet voor de introductie van een nieuw soort roerhaak en het jaar daarop nemen ze opnieuw een patent voor het ontwerp van een meer economisch gerichte droogkamer voor mout (of *eest*).

Brouwerij *De Kat* wordt onder hun beheer ook gemoderniseerd. In 1866 wordt een stoommachine van 10 pk in bedrijf genomen en wordt de toegankelijkheid van de brouwerij verbeterd door de verbreding van het Kattestraatje van 5 naar 8 meter. Vanaf 1868 mogen zij hun afvalwater via ondergrondse buizen lozen in de Kleine Dender, die langsheen hun brouwerij vloeit. Dit zal later

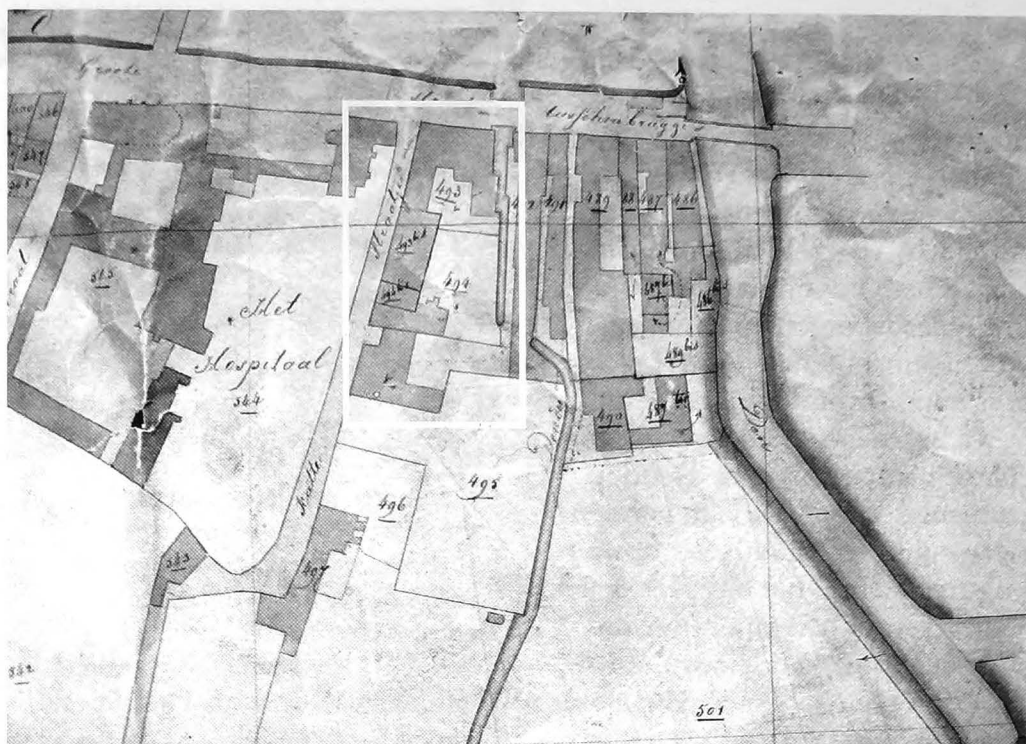
Op dit detail van het stadsgezicht van Geraardsbergen uit het tweedelig historisch werk van Auguste De Portemont (1870) zien we uiterst links de schoorsteen van brouwerij 'De Kat' (Verz. J. De Ro).

aanleiding geven tot de verdere verslechtering van de sanitaire situatie van deze waterloop.

De samenwerking tussen beide broers eindigt met het overlijden van Félix-Constant in 1873. Victor-Eugène neemt vanaf dat ogenblik het familiebedrijf alleen voor zijn rekening, terwijl Charles-Joseph het lucifersbedrijf van zijn broer Auguste-Edouard (°1827) in de Gasthuisstraat overneemt. Problemen met de kookbuis zorgen eind 1875 voor een kleine explosie van de stoomketel binnen de brouwerij.

Wanneer in 1884 Victor-Eugène overlijdt, valt de leiding van het bedrijf op de schouders van zijn echtgenote Julia Rigaux (1840-1904). Zij slaagt erin het bedrijf overeind te houden tot haar dood in 1904. Nog in 1884 wordt ze, na tal van klachten door de omwonenden, door het stadsbestuur gedwongen de overwelfing te bekostigen van de sterk vervuilde Kleine Dender.

Haar zoon Victor Antheunis blaast meteen nieuw leven in de familieonderneming door te investeren in uitbreiding en vernieuwing. In 1904 wordt een nieuwe stoommachine geplaatst. Maar om het bedrijf te laten groeien, de bierproductie te verhogen en de winsten te maximaliseren met gedeeld risico, beslist hij in 1910 de brouwerij-mouterij *Antheunis* om te vormen tot *NV Brasserie grammontoise "Le Chat"*. Ondanks de naamsverandering (*Le Chat* vervangt de naam *Antheunis* en verwijst hiermee naar de vroegere brouwerij *De Catte*), blijft Victor Antheunis de belangrijkste aandeelhouder in deze vennootschap met een sociaal kapitaal van 150.000 frank. Hij bezit 1.349 aandelen terwijl de overige 73 aandeelhouders er samen slechts 151 hebben. Opvallend is dat vooral heel wat herbergiers uit Geraardsbergen en de

Kadastrale ligging van brouwerij 'De Kat' op het primitief plan van 1828.

omliggende dorpen voor de nieuwe maatschappij hebben ingetekend.

Uit het totale wekelijks steenkoolverbruik in de zes stadsbrouwerijen bij de aanvang van W.O. I in augustus 1914 kunnen we opmaken dat brouwerij *De Kat* niet langer de grootste onafhankelijke familie-brouwerij is van Geraardsbergen. Brouwerij *De Roos* van de gebroeders Dierick en brouwerij *De Zwaan* van Paul Van Trimpont scoren hoger in productiecapaciteit⁽⁵⁾. De nieuwe NV doorstaat de moeilijke oorlogsjaren maar zal, eenmaal dat ze moet optornen tegen de *Grande Brasserie Concordia* vanaf 1923, langzaam wegwijnen. Uiteindelijk worden de brouwersactiviteiten gestaakt en wordt de NV op 13 december 1926 ontbonden. Victor Antheunis, intussen distillateur te Tienen, treedt op als voornaamste vereffenaar. De NV telt bij de ontbinding nog 52 aandeelhouders en Antheunis bezit zelf 994 van de 1.275 aandelen. Roerende en onroerende goederen worden samen geraamd op 127.730,31 frank, in feite minder dan de helft van de geldelijke waarde, die brouwerij

De Ster van René De Boe en Joseph Van Wymeersch drie jaar eerder vertegenwoordigt.

Kadastrale mutaties van de brouwerij-site

Uitgaande van de eerste kadastergegevens uit 1834, is deze site opgesplitst in een brouwerij (190 m²), een moutpaardenmolen (50 m²) en een azijnbrouwerij (100 m²), terwijl het biermagazijn (90 m²) zich in de Lessensestraat bevindt. De azijnbrouwerij wordt in 1875 met 190 m² uitgebreid, maar al het volgende jaar wordt om onbekende redenen met de azijnproductie gestopt en wordt de nieuwbouw opgesplitst in een magazijn (140 m²) en een stal (170 m²). Het brouwerijcomplex zelf wordt dan opgedeeld in een magazijn (340 m²), een korenstoommolen (80 m²) en de brouwerij (80 m²). In 1877 vormen beide magazijnen, de korenstoommolen, de brouwerij en een stal opnieuw één bedrijfsruimte (830 m²).

Wanneer in 1910 het bierproductiebedrijf wordt omgevormd tot NV,

⁽⁵⁾ RAR (Rijksarchief Ronse), MGA (Modern Gemeentelijk archief), nr. 128.

Op deze luchtfoto uit 1970 zien we in de linkerhoek naast de gebouwen van het voormalig stedelijk hospitaal nog een belangrijk deel van de achterliggende gebouwen van brouwerij 'De Kat'.

is de brouwerij-mouterij in grondoppervlakte aangegroeid tot 1.200 m² en bestaat het uitbatingmaterieel uit machines, fusten, tonnen, twee paarden, krachtwagens, karren, een stortkar, fabricatie- en uitbatingbenodigdheden.

Na de ontbinding van de maatschappij in 1926, is vrij meteen overgegaan tot de transformatie van de brouwerijsite in negen woonhuizen: drie woningen langs de Grotestraat, zes langs de Kattestraat.

Beeldvorming van brouwerij De Kat

De verbouwing in 1927 van de langgerekte buitengevel van brouwerij De Kat langs de Kattestraat is zeer ingrijpend. De straatwand krijgt een aantal nieuwe rijhuisgevels op het hoekpand na. Voor dit woonhuis, met toegang langs de Grotestraat, is dit een zijgevel langs de Kattestraat en qua

uitzicht dus minder belangrijk. Hier zien we tot het laatste kwart van de 20ste eeuw de voormalige witgekalkte bakstenen zijgevel, die voor een deel verscholen zit achter twee reclamepanelen. Hij is verankerd en voorzien

Zicht op de voormalige voorgevel van brouwerij 'De Kat' langs de Grotestraat, hier in 1978 opgedeeld in drie woonhuizen waarbij de benedenverdieping is verbouwd tot winkelruimte (Inventaris Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg).

van een rondboogvenster en een half radvenster. Op de begane grond zijn drie rechthoekige vensters aangebracht en een toegangspoort. Tijdens een bezoek van ondergetekende in 1982 aan deze hoekwoning, waarin op dat ogenblik een begrafenisonderneming is gehuisvest, blijkt de mooie vergaderzaal van de aandeelhouders nog aanwezig te zijn ⁽⁶⁾. Tijdens de jaren 1990 wordt ook dit hoekhuis gesloopt en vervangen door nieuwbouw.

De nieuw verworven foto's (zie p. 24 en 25) zijn genomen van de overzijde van de Grotestraat langs de kant van Tussenbrugge ⁽⁷⁾ en tegenover de toegang tot de Kattestraat. Zij tonen ons de straatgevel langs de Grote- en de Kattestraat. Het gaat hier om een herenhuis van het dubbelhuistype, bestaande uit zeven traveeën en drie bouwlagen onder een zadeldak van kunstleien met kroonlijst op klossen. De bepleisterde en beschilderde lijstgevel, vermoedelijk uit de tweede helft van de 19de eeuw, heeft een zandstenen plint met keldergaten. De middentravee wordt geaccentueerd door houten pilasters die een architraaf ⁽⁸⁾

Zicht op een deel van de straatgevel van de voormalige brouwerij 'De Kat' langs de Kattestraat in 1978 (Inventaris Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg).

⁽⁶⁾ Volgens J. De Nie heeft hier voordien jarenlang een poelier gewoond. M. Van Trimont herinnert zich inderdaad een zekere Schaille, eveneens traiteur en echtgenoot van Augusta Sollier.

⁽⁷⁾ Het stuk van de huidige Grotestraat dat vroeger was gelegen tussen de Oude Brug en de brug over de Kleine Dender.

⁽⁸⁾ Een architraaf is de hoofdbalk van het kroonwerk van een gebouw, die op de kapitelen van de zuilen rust en het verdere lijstwerk draagt.

en een van klossen voorzien driehoekig fronton met windwijzer schragen. De rechthoekige toegangspoort onder een balkon met gietijzeren balustrade en vlaggenmast heeft een arduinen omlijsting. Het deurvenster op het balkon wordt bekroond door de architraaf en een druiplijst. De rechthoekige vensters met arduinen onder- en bovendorpels, gietijzeren leuning en fraai houtwerk zijn omlijst door muurbanden, die ook de verdiepingen visueel van elkaar scheiden. Alleen de vensters links van de poort op de begane grond zijn beluikt. Links van het herenhuis hangt tussen twee vierkante kolommen uit baksteen en hardstenen muurbanden een gietijzeren poort, die toegang geeft tot het achterliggende bierproductiebedrijf. Boven de daken torent een rokende fabrieksschoorsteen. Langs de Kattestraat, die er nogal modderig bijligt, bestaat de geschilderde bakstenen zijgevel met muurankers uit twee en een halve bouwlagen en telt minstens elf traveeën, waarbij de meeste vensters blind zijn. Verder zijn er twee rechthoekige vensters met rolluiken en een rondboogvenster, terwijl één van de twee kleine venstertjes wijst op een gedeeltelijk dicht gemetselde kruisboogvenster, dat refereert naar een oudere kern. Op het dak van het woongedeelte vooraan de straat staat een dakkapel en verderop in de Kattestraat, op het dak van het bedrijfs gedeelte, een uitspringend smeedijzeren los- en laadplatform.

De foto's zijn moeilijk te dateren. Toch kunnen we op basis van een aantal indicaties de periode waarin ze tot stand zijn gekomen, preciseren. Vooreerst zijn de nieuwe gebouwen van het stedelijk hospitaal tegenover het brouwerijcomplex in de Kattestraat met het legaat van Gustave Verhaeghe al opgetrokken. Deze nieuwbouw

Zichtkaart met postdatum 1908 van de Grotestraat, de 'Oude Brug' en de passerelle. Vooraan rechts op de kaart is een deel van de voorgevel met balkon en vlaggenmast te zien van brouwerij 'De Kat'. Ook het aanpalende trapgevelhuis behoort bij de brouwerijsite (Verz. P. Haegeman).

dateert van 1907-1909. Verder zien we op één van de venstertjes boven de ingangspoort 'Naamloos Vennootschap' geschilderd. Dit wijst er op dat de foto's zeker genomen zijn na 26 februari 1910, de oprichtingsdatum van NV Brasserie grammontoise "Le Chat". Ook de lege kar voor de ingang van het herenhuis in de Grotestraat kan van belang zijn. Hierop worden biertonnen vervoerd. Dit kan er op wijzen dat brouwerij *De Kat* nog niet beschikt over gemotoriseerd vrachtvervoer, dat zeker na W.O. I algemeen

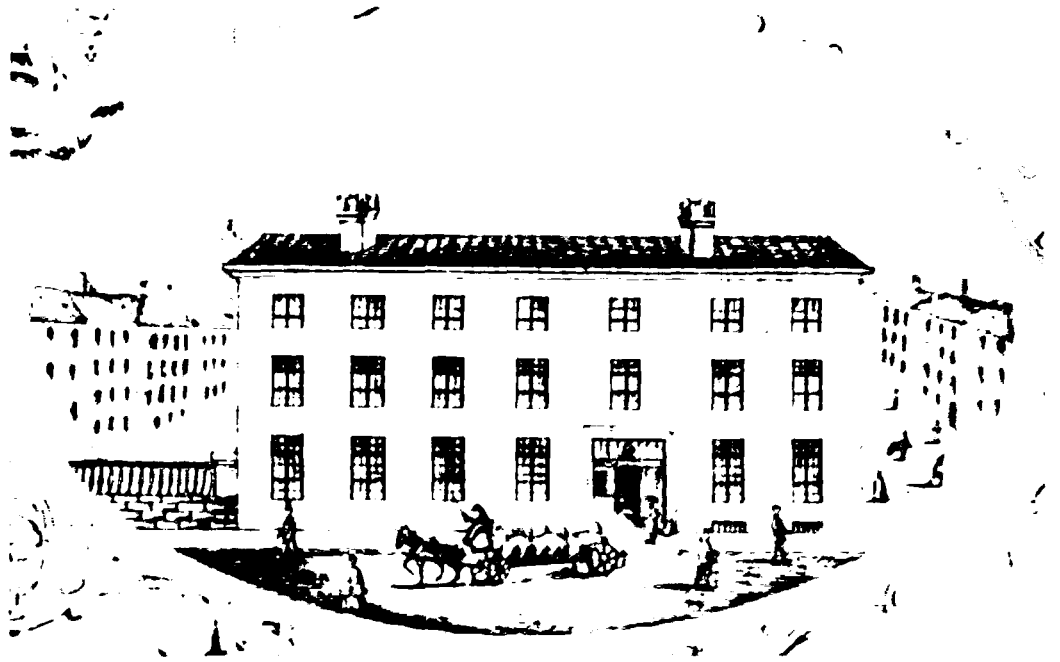
ingang vindt bij de meeste brouwerijen in Geraardsbergen. Maar zelfs na W.O. II meent M. Van Trimpont zich te herinneren dat *Concordia* bier nog vaak met paard en kar aan de man wordt gebracht. Een precieze datering van beide foto's valt dus moeilijk, hoewel we vermoeden dat ze genomen zijn tijdens de jaren 1910, misschien zelfs kort na de stichting van de vennootschap. Wellicht hebben beide foto's, die achter glas ingelijst zitten, jarenlang opgehangen in het bureel van de NV, te situeren op de begane

grond langs de Grotestraat, rechts van de ingang.

De vraag kan ook gesteld worden, wie de fotograaf is die beide beelden heeft vastgelegd. De man heeft zeker een stil moment afgewacht, want –zoals we op vele prentkaarten uit die tijd zien- is de Grotestraat een drukke winkelstraat en een verkeersas. Bekende fotografen uit die dagen zijn Hendrik Cock uit de Nieuwstraat en Theofiel L'Haire uit de Grotestraat. Laatstgenoemde is een naaste buur van de brouwerij en veel gevraagd. Maar er is geen enkele zekerheid dat hij de gebouwen van brouwerij *De Kat* op de gevoelige plaat heeft vastgelegd.

De kennis die we hebben verworven door analyse van beide foto's, laat ons nu toe ander iconografisch materiaal over de brouwerij beter te begrijpen. Een prentkaart met postdatum 1908 met zicht op de Grotestraat, de 'Oude Brug' met de passerelle en de Brugstraat toont ons eveneens een deel van de voorgevel van brouwerij *De Kat*. We zien in de linkerhoek van de kaart het balkon met de vlaggenmast, de beluikte vensters op de benedenverdieping en verderop de kolommen met de gietijzeren poort die toegang geeft tot het brouwerijcomplex.

Briefhoofden met zichten op bedrijfsgebouwen kunnen eveneens bijdragen tot de beeldvorming van een historische site. Deze manier van opsmukken van een geschreven document vindt algemeen ingang in de tweede helft van de 19de eeuw. Ook van brouwerij *De Kat* zijn minstens twee types van dergelijke briefhoofden bekend. Het gaat hierbij telkens om facturen met een lijst van het geleverde bier waarbij de aard, de hoeveelheid en de prijs aangeduid worden. Daarnaast staan steeds de datum, de naam van de persoon die de

Detail van het briefhoofd op een factuur van brouwerij 'De Kat' van 10 augustus 1878 met zicht op de straatgevel van de brouwerij langs de Grotestraat.

rekening moet betalen en zijn adres. Jarenlang worden door de brouwerij facturen met dezelfde briefhoofden gebruikt. Alleen de naam van de brouwer(s) wordt gewijzigd wanneer hij de roerstok van zijn voorganger overneemt. Op een factuur van 10 augustus 1878 vinden we onder *Brasserie à Vapeur du Chat* de namen *V. & F. Antheunis, Frères Brasseurs à Grammont*. Dit type briefhoofd wordt al gebruikt vóór 1873, het overlijdensjaar van F(elix)-Constant. Een andere factuur met leveringsdata tussen 31 december 1899 en 6 juli 1900 draagt hetzelfde briefhoofd, maar de naam van de brouwer (in dit geval brouwersvrouw) is *Mme. Vve. V. Antheunis-Rigaux Brasseur à Grammont*. Op dit fraaie briefhoofd, dat dus meer dan 30 jaar door de brouwerij wordt gebruikt, is het vooral het zicht op de straatgevel van brouwerij *De Kat* langs de Grotestraat, dat onze belangstelling wekt. De gevelopbouw die we hier te zien krijgen verschilt weinig met deze van de hoger besproken foto's. Alleen de middentravee met de houten pilasters, de architraaf en het fronton ontbreekt en is er dus

later aan toegevoegd. De poort vormt hier de enige toegang tot het brouwerijcomplex. Links van het herenhuis zien we nog de Kleine Dender lopen. De overwelving van deze waterloop gebeurt pas in 1884. De stenen balustrade zal dan plaats ruimen voor een gietijzeren hekken. Dit kan betekenen dat de familie Antheunis de kans heeft gezien een deel van deze openbare waterloop te privatiseren.

Op het tweede type briefhoofd krijgen we een totaalzicht van de brouwerij, genomen vanuit de hoogte. Het is moeilijk na te gaan wanneer men precies deze facturen met het nieuwe briefhoofd begint te gebruiken. Vermoedelijk gebeurt dit pas na het overlijden van Julia Rigaux in 1904. Een tijdsperiode van enkele jaren is mogelijk. Er is een factuur met dit type briefhoofd bekend die dateert van 1 september 1913 en die als titel draagt: *Brasserie à Vapeur du Chat. Malterie. Victor Antheunis*. Hoewel de NV al op 1 maart 1910 van start is gegaan, wordt dus meer dan drie jaar later, het drukwerk nog steeds gebruikt uit de tijd dat Victor Antheunis alleen de touwtjes in handen

Boven: Zicht op de buitengevels van brouwerij 'De Kat' langs de Grote- en de Kattestraat (Verz. J. De Nie).

Onder: De toestand in 2007 (Foto J. De Ro).

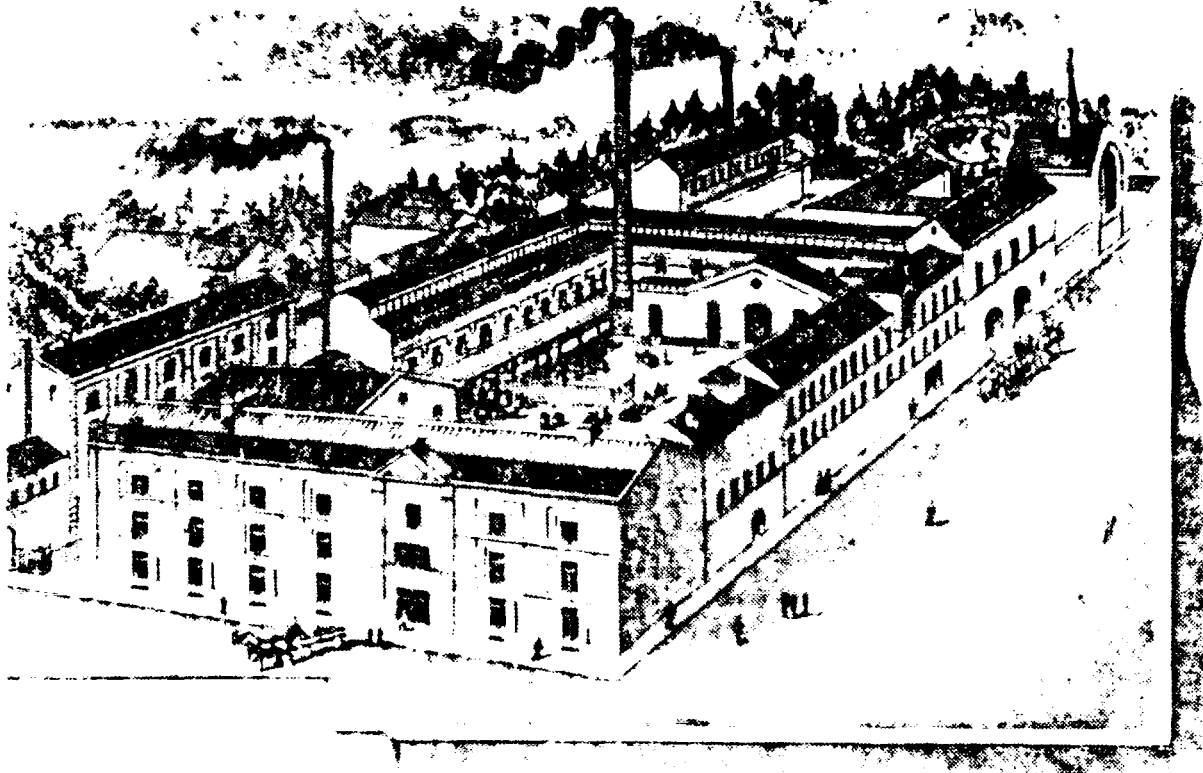

Boven: Zicht op de voorgevel van brouwerij 'De Kat' langs de Grotestraat (Verz. J. De Nie)

Onder: De toestand in 2007 (Foto J. De Ro).

FONDÉE EN 1797

Detail van het briefhoofd op een factuur van brouwerij 'De Kat' van 9 februari 1922 met zicht op de hele brouwerijsite langs de Grote- en de Kattestraat.

heeft. Een factuur met hetzelfde briefhoofd, maar van veel latere datum, 9 februari 1922, vermeldt: *Brasserie "Le Chat". Ancienne Firme V. Antheunis*. De gebouwen staan hier meer schematisch getekend en sommige verhoudingen zijn erg uitvergroot, zoals de nauwe Kattestraat, die hier eerder op een boulevard lijkt. De middentravee is intussen voorzien van houten pilasters, de architraaf en het fronton, maar nog zonder balkon. Wanneer we dit briefhoofd, de zichtkaart uit 1908 en de pas verworven foto's met elkaar vergelijken, mogen we besluiten dat het balkon tussen 1904 en 1908 is aangebracht, wellicht nadat Victor Antheunis de leiding heeft overgenomen. Het bedrijfscomplex is langs de Grotestraat niet langer alleen bereikbaar via de poort, maar ook via het hekken boven de overwelfde Kleine Dender. Wanneer we de bedrijfsgevel langs de Kattestraat bekijken, valt het meteen op dat het aantal vensters vóór het vooruitspringend los-

en laadplatform zeker niet met de werkelijkheid klopt: er staan er meer getekend en ze zijn in verhouding groter afgebeeld. Voorzichtigheid lijkt dus geboden bij de interpretatie van dergelijke iconografische bron. Het fotomateriaal is hier in die zin meer betrouwbaar, tenminste als we de herkomst ervan kennen. In onze tijd van digitale fotografie en van beeldbewerking kan immers het waarachtige karakter van quasi elke foto in twijfel worden getrokken.

Het uitzicht vandaag

Wanneer we vandaag langs de woningen lopen, die de hoek vormen van de Grote- met de Kattestraat, kunnen we ons nog amper voorstellen dat hier op deze locatie meer dan twee eeuwen lang bier is gebrouwen. Rijhuizen, winkels en een appartementsgebouw hebben de plaats ingenomen van het vroegere brouwerijcomplex.

Het hoekpand uit de jaren 1990 geldt nu als beeldbepalend en respecteert het oude gabariet niet. De twee aanpalende winkels in de Grotestraat herinneren ons wel nog aan de gevel van de vroegere herenwoning van brouwerij *De Kat*. Vooreerst blijkt het aantal bouwlagen en traveeën ongewijzigd, alleen de benedenverdiepingen zijn aangepast als winkelruimte. De middentravee met houten pilasters, de architraaf, het balkon en het fronton is zelfs intact gebleven en maakt nu één woning annex winkel uit. Op de plaats waar eertijds de overwelfde Kleine Dender van de straat is afgesloten door een hekken, zien we nu een woonhuis met winkelzaak, opgetrokken tijdens het interbellum.

Jacques De Ro
0475/31.67.98
jacques.de.ro@telenet.be